

економіка та держава. № 11. 61 – 65.

2. Жекало Г.І. (2019). *Цифрова економіка України: проблеми та перспективи розвитку*: науковий вісник Ужгородського національного університету. № 26.56 – 60.

3. Тульчинська С.О., Корзун Л.С. (2020). *Цифровізація як засіб трансформації економіки України: сучасні проблеми і підприємництво*. №25. 52 – 59.

Запірченко Людмила Дмитрівна,
к.е.н., доцент кафедри економіки та підприємництва
Центральноукраїнський національний
технічний університет
Збаржевецька Аліна Анатоліївна,
здобувач освіти
Національний університет
“Львівська політехніка”

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ МОЛОЧОГО СКОТАРСТВА

Проблема підвищення ефективності була завжди актуальною, проте, в умовах ринкової економіки, вона набуває особливого значення. Ефективність аграрного виробництва – це здатність товаровиробників досягати високих результатів за показниками продуктивності, якості, фінансових результатів і вказує основну мету діяльності товаровиробника. Провідним критерієм оцінювання ефективності є одержання максимальної кількості продукції за мінімальних витрат на її виробництво та можна визначити як співвідношення між результатом і витратами для отримання цього результату [1].

У сучасних умовах господарювання галузь молочного скотарства, з одного боку, належить до складних як в організаційному, так і в технологічному аспектах його складових, і з іншого, якій складно утримати рівень рентабельності на достатньому для розширеного відтворення. На сьогодні, лише незначна частка господарств, що виробляють молоко, в змозі придбати необхідне обладнання без сторонньої підтримки. Навіть великотоварні спеціалізовані підприємства мають обмежені фінансові можливості для таких заходів.

Водночас, це галузь, яка залишається провідною в тваринництві, забезпечує населення молочною продукцією, а переробні заводи – необхідною сировиною. Це обумовлює необхідність постійного пошуку шляхів забезпечення ефективності і рентабельності, як в цілому аграрного сектору економіки, так і його структурних галузей.

Тому, є необхідність постійного моніторингу та удосконалення заходів з підвищення економічної ефективності виробництва продукції молочного скотарства, покращення якості продукції й зниження її собівартості. Динаміка собівартості останнім часом має стрімку тенденцію до зростання (рис. 1)

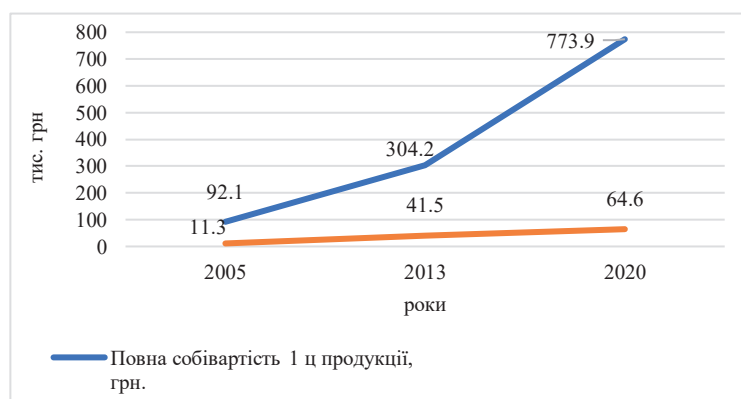

Рис. 1. Динаміка показників собівартості та прибутку [4]

Одним з найважливіших відносних показників, що характеризує ефективність виробництва продукції є рівень рентабельності. У табл. 1 надано динаміку поголів'я, продуктивність корів та показники результативності виробництва молока у господарствах країни.

Таблиця 1 – Динаміка поголів'я та виробництва продукції галузі молочного скотарства [4]

Показники	2005	2013	2020
Поголів'я корів, млн. голів	3,7	2,5	1,7
у т.ч. – на фермах	0,9	1,9	1,3
господарства населення	2,8	0,6	0,4
Виробництво молока, млн. т	13,7	11,5	9,2
у т.ч. – на фермах	2,6	2,6	2,7
- господарства населення	11,1	8,9	6,5
Середній річний удій молока від 1 корови, ц	37,0	46,0	54,0
Повна собівартість 1 ц продукції, грн.	92,1	304,2	773,9
Ціна реалізації за 1 ц, грн.	103,3	345,8	838,5
Прибуток (збиток) на 1ц, грн.	11,3	41,5	64,6
Рівень рентабельності, %	12,2	13,6	8,3

Аналізуючи дані вищезгаданої таблиці за останні роки, спостерігаємо зниження рівня рентабельності виробництва молока, що в свою чергу віддзеркалює рівень недоотримання доходу та прибутку, й суттєво впливає на тенденції розширеного відтворення виробничого потенціалу і впровадження нових технологій.

Адже збільшення продуктивності молочного скотарства впливає не тільки на збільшення валового надою молока, але і на економічну ефективність його виробництва: продуктивність праці, собівартість, а отже і на рентабельність [3]. А зі збільшенням продуктивності, як правило, скорочується трудомісткість виробництва і знижується собівартість продукції (табл. 2).

Рівень рентабельності у першу чергу залежить від величини собівартості виробництва продукції, на яку впливає ряд чинників, зокрема, рівень продуктивності корів, собівартість кормів, витрати кормів на 1 ц молока тощо.

Таблиця 2 – Продуктивність молочного стада та собівартості 1 ц молока [4]

Роки	Поголів'я корів, млн. голів	Виробництво молока, млн. т	Повна собівартість 1 ц продукції, грн.
2005	3,7	13,7	92,1
2013	2,5	11,5	304,2
2020	1,7	9,2	773,9

Тому, значної уваги у господарствах потребує селекційно-племінна робота (використання високопродуктивних порід), технологія відтворення стада (для максимальної реалізації генетичного потенціалу), кормове забезпечення (система годівлі та її удосконалення) і на цій основі впровадження науково обґрунтованої системи відтворення.

Таким чином, для досягнення цієї мети необхідно перш за все відроджувати великотоварне виробництво молока, що забезпечуватиме достатній рівень рентабельності для розширеного відтворення. Реалізація вищезазначених заходів сприятиме перетворенню молочного скотарства у високоефективну галузь аграрного виробництва.

Список літературних джерел

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: Підручник. Київ, 2013. 779 с
2. Збарський В.К. Економіка сільського господарства: навч. посібник / В.К. Збарський, В.І Мацибора, А.А. Чалий та ін; За ред. В.К. Збарського і В.І. Мацибори. - К: Каравела, 2009. – 264с.
3. Месель-Веселяк В.Я. Аграрна реформа і організаційно-економічні трансформації в сільському господарстві // Економіка АПК. – 2010. – №4. – С.14.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>